

déséhez. Inkább munkát végezni abban ugyan. Na... szükek istentel... szent városba, de benne a nagyra...

a szent egysé... ban! A katolikus... kai között a re...

hitani a magyar...

am — felelt Lé... érdéseiben nem... mert fokozott... Ambron leányt... ny erkölcs ellen... ogok, mert aka... s belátás egy...

kerülhetetlenség... A jószág fog... felé mosolygott... tekintetével az... kalmat ad neki... a legbefolyásos... yikébe. Léány... dindában és... a mögött ott...

keretek minden... zéjjesen öket!... vházat védjem...

biztos a dol...

gy Bazilikát, a... kivégezték, az... Mert minden... minden dicső... helyen kényuri... ta le magát a... zeledek az idő... og misézni eb... szentelti tem... thalia áldását...

alapító mara... aközül megál...

xmvt, nem en... e sem. A gyön... szerosen meg...

az egyház... ortodox világ... nyek és méltá... ő, vagy tul... lünk most a...

est a kátacliz...

te egészfél...

feült és oda... zsidók és a... szerint, akit... ararchiát gya... yoncelközbás...

A zsidóktól... magának, de... római állan... y mácsitrok... y szicíliai ka... rva, hogy... anal rokon...

ő éjszakára...

er és kétszer... lta.

10000

letben

csob... veit k... tu fo... ckkok... Man... on 831

csob... veit k... tu fo... ckkok... Man... on 831

csob... veit k... tu fo... ckkok... Man... on 831

csob... veit k... tu fo... ckkok... Man... on 831

csob... veit k... tu fo... ckkok... Man... on 831

KIADÓHIVATAL TELEFON: 9-77

Str. Baron L. Pop 10

SZERKESZTŐSEG TELEFON 1-77

Ejnye telefon (nyomda) 2-0

ELFIZETÉSI ÁRAK:

Éves ár... 1150 Lei

Éves ár... 600

Negyedévre... 320

Egy óra... 110

Elvolyam... 111. szám

1928 május 20 Vasárnap

5688 Szíván 1

Cenzurat: Suci

setter Róbert Budapest

KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Mosoiu tábornok szerint a liberális párt még beláthatatlan időnkig marad uralmon

A liberális párt miniszterjelöltje nyilatkozik az Uj Keletnek a stabilizációról, a nemzeti parasztpárt manifesztációiról és a kormány sikereiről

(Bucuresti-Bukarest, május 19. Az Uj Kelet tud.) Rövid időn belül ez már a második expoze, amellyel Bratianu Vintila megörvendeztetni az időnkent el-elanyuló liberális hivatelt. A nyári nagy kánikula tegnap délután adta le vizitkártyáját a fővárosban, és délután négy óra táján izzadt homlokokkal sietnek fel a Calea Victoriei név klubba a fővárosban tartózkodó parlamentárok és néhány fővárosi huve a liberális kormányra, hogy a miniszterelnök szavaiból kellő erő és frisseséget merítsenek a nemzeti parasztpárt vehemens támadásai ellen való rezisztenciára.

Négy óra már eltelt közben, de a miniszterelnök ezúttal nem látszik nagyon pontosnak. A kormányt egyelőre csupán Argetoianu földművelésügyi miniszter képviseli, aki a vezetők számára fentartott hárvós szobában szivarozik esondesen és nagyon szigorú hangon, összeráncolt homlokkal mond valamit a körje seréglő hivateltnek. Százat mernék tenni egy ellen, hogy a nemzeti parasztpárttól esett szó. És Argetoianu — ismeretesen — az erős kez politikája. Közben ez a kis terem is megtelt, egy újabb csoport érkezik és közben ez a helyet tör magának, egy robusztus váll gyöngéden a falhoz sodor. Nem nehéz hátulról sem felismerni — Mosoiu tábornok, a liberális pártnak egyik oszlopos vezetője.

— Ne nyomja el a kisebbségi sajtót, tábornok ur!

A volt közlekedésügyi miniszter megfordul és mosolyogva biztosít róla, hogy fével állnak fölé ilyen intenciók. Ellenkezéleg...

— Mi újság a politikában? — tábornok ur — Hogy áll a kormány?

Lehet-e 350 kilométer távolságról kormányt bukítani?

— A kormány? Ma erősebb, mint mikor a hatalomra kerültünk... Két esemény erősítette meg különsképpen a kormány pozícióját — a lej stabilizálása — és Alba Iulii teljes fiaskója... Tulajdonképpen miért is gyűjtötték össze a tömeget Gyulafehérváron? Mi volt a céljuk? Hogy a kormányt megbuktassák? De hát nem lehet egy kormányt 350 kilométer távolságról megbuktatni! Akik politikáznak, azoknak tudni kellene, hogy ha az utcáról meg lehet bukítani egy kormányt, ugy ez csak a fővárosban lehetséges és nem a perifériákon...

— A nemzeti parasztpárt nagy népszerűsége — próbálom közbevetni, de Mosoiu tábornok kénytelenül folytatja.

A nemzeti párt akciója a kormány malmára hajtotta a vizet

— Amióta hibonyosodott, hogy Károly herceg londoni akciója és a gyulafehérvári gyűlés között komoly összefüggések voltak, a nemzeti parasztpárt mondhatni népszerűtlen lett az ország közvéleménye előtt, mert senki nem fogadhatja el azt, hogy a nemzeti parasztpárt Rothemann lord segítségével kerüljön kormányra. A nemzeti parasztpárt arra számított, hogy ha Károly herceg leszáll repülőgéppel a gyulafehérvári gyűlés kelés közepébe, akkor a hadsereg nem fogja leartóztatni, de utjongva megjelenik és mögéje állnak... Ime, egy újabb bizonyítéka annak, hogy a nemzeti parasztpárt vezetői nem ismerik a román katonák lelki strukturáját, akik fejelemzetek és mindig engedelmessékednek vezetőik parancsának...

— És a nemzeti parasztpárt vezetőinek azt is tudniuk kellett volna, hogy Károly herceg, aki soha semmivel sem büntette ki magát, nem hasonlít sem Nagy Péterhez, sem pedig XII. Károly svéd királyhoz. Ennélfogva tudniuk kellett volna, hogy mire számíthatnak, ami a bátorságot és zsenialitást illeti...

— Nos, a nemzeti parasztpártnak ezek a bátortalan manifesztációi sok vizet hajtottak a kormány malmára... és most már teljes határozottsággal térhetünk át teljes programunk megvalósítására.

A kölcsön után átalakítják a kormányt

— Politikai körökben a kormány átalakításáról beszélnek — tábornok ur. Mi igaz ezekből a hírekből?

— A kölcsön lekötése és a stabilizációs műveletek befejezése után a kormányt át fogják szervezni és népszerű és kormányzati tapasztalattal rendelkező politikusból nagy nemzeti...

— Nemzeti kormány? — Mosoiu tábornok hamarosan széleszítja meglepődésemet.

... nemzeti-liberális (national-liberal) kormány fog alakulni, amely a kölcsön segítségével megterjeszheti a konszolidációnak és a gazdasági hiányok elfüntetésének művét...

Hogy kik kerülnek majd be az átalakított kormányba, arról Mosoiu tábornok nem nyilatkozhatik, hiszen ő is egyike egy esetleges új liberális kormány komoly jelöltjeinek. De a népszerű és kormányzati tapasztalattal rendelkező liberális politikusok sorában minden bizonnyal az első helyet foglalja el.

1931 végéig, vagy még tovább

— Tábornok ur, meddig gondolnak a hatalmon maradni?

— Erre a banális kérdésre a válasz nagyon fölényesen és biztosan hangzik.

— Hja, ez a kérdés nem nagyon aktuális. Természetesen a törvényhozási időszak végeig, vagyis 1931 októberéig. És nem is tudjuk még, hogy lesz-e, aki majd annak idején átvegyje fölünk a hatalmat. He nem lesz, akkor még beláthatatlan időnkig maradunk.

— A történelem után lehetségesnek tart-e még egy megegyezést a liberálisok és a nemzeti parasztpárti között?

— A tábornokot szemmel láthatóan váratlanul érinti ez a kérdés. Meg-meg simogtatva vastag, fekete bajuszát és hosszú gondolkodási idő után válaszol:

— Minthogy a viszonyok elmereskedtek... a közeljövőben... nem igen látom lehetségesnek...

— És mit gondol, ki veszi majd át a liberálisok örökét?

— Erre a kérdésre majd három év múlva válaszolok. Akkor majd meg fogom mondani pontosan...

— Gondolom, a nemzeti parasztpárt...

— Egyelőre nem mulatkozott méltónak arra, hogy a hatalmat átvegyje...

— Mi hallatsz a kölcsönről?

Három kölcsön — 180 millió dollár

— A stabilizációs kölcsönnel egyidejűleg még két kölcsönről folynak tárgyalások. Az egyik az államvasutak rendezésére szolgál, a másik pedig egy nagy beruházási kölcsön lesz. Legalább 180 millió dollárt fog kitenni a három kölcsön összege. Mibelyest a stabilizáció meglesz, kifizetik a Banca Nationalával szemben fennálló adósságainkat és akkor 21 milliárd lejes új bankjegytöbbség lesz...

A beszélgetés itt megszakadt. A lépcsőházból harsogó éjjelenzés, és dörgő hurra hallatszik.

Megérkezett Bratianu Vintila, az ország miniszterelnöke. Neki szólnak az entuziasztusnak eme spontán megnyilatkozásai. A miniszterelnök mögött Duca belügyminiszter elegáns alakja tűnik fel. Most is — mint mindig — mosolyogva fogadja a mély hajbököléseket. De vak az, aki nem látja, hogy e mosolyban mennyi fölényes guny van és mennyi szarkizmus árad a háromrészt görbülő hivatelt felé...

A teremben percekig dörög a taps. Az ember nem is hinné, hogy milyen népszerű Bratianu Vintila...

(k. r.)

Brilliánsait

legjobban

H. Fenyő

óra- és ékszer-üzletében szerzi be Cluj, Plata Unirii 23.

Dus raktár a legmodernebb óra, ékszer és dísz tárgyakban, valamint ezüst és berndorfi alpack-ezüst evészköz nagy választék.

Szolid kiszolgálásért a cég régi jó hírneve teljes garanciát nyújt.

Széljegyzet a mai német választáshoz

Dr. Ligeti Sándornak a német választásokról szóló néhány nappal ezelőtt megjelent cikkére kapunk az alábbi hozzászólást, amely kizárólag a szerző nézeteit juttatja kifejezésre.

A köztársasági Németország s vele együtt az egész európai demokrácia a mai napon sorsdöntő fordulat elé érkezett. A német választók milliói urnák elé járulnak, hogy szavazataikkal négy évre ismét eköntsék a birodalmi gyűlés összetételének kérdését. Hogy az egyes pártok milyen kilátásokkal mennek a küzdelemben, arról a mi lapjaink is sokat írtak. Ezek a közlemények természetesen sok tévedést és kevés alapos utbaigazítást tartalmaznak a várható eredmények szempontjából. Egy rövid hírlapi cikk keretében nem is lehet rámutatni arra a sok erőtelnyezőre, amelyeknek eredőjéből alakul majd ki a végleges kép.

Mig az említett írások a kilátások felvázolására elégtelencnek bizonyultak, dr. Ligeti Sándornak, az Uj Kelet egyik legutóbbi számában megjelent és egyébként érdekes cikke bizonyos egyoldalúságot tartalmaz, mert egy feltűnő körülmény regisztrálásánál egyszerűen el-mellőzte a kommentárt, mely pedig a dolgok megértéséhez elengedhetetlenül szükséges.

Dr. Ligeti a német választásokat megelőző hangulat sajátos beállítottságának jellemzésére megemlíti, hogy néhány németországi iparkamara kiállvánnyal fordult a közvéleményhez, amelyben az ország gazdasági reorganizációjának akadályát három okban jelöli meg: a túltengő bürokrácia, a nagy adók és a szociális terhek.

Aki ismeri a legutóbbi évek német gazdaságpolitikája körül dúló harcokat, az tudja jól, hogy a német ipar főleg az utóbbi, az úgynevezett „Sozial-Last” ellen indított irtóhadjárattól. Egész kortes-jelszóvá alakult ki ez az álláspon, mely szerint a rokkantak és a munkanélküliek biztosítására fordított milliói a tökély-ződést nehezítik meg és ezzel a gazdaságt

URANIA mozgó

Ken Maynard és TARZAN a csodáló

Az Arizonai csodálovas kalandor - filmben.

Vasárnap délelőtt fél 11 órakor

Matiné

Ibn Henny Porten - Rátartós asszony c. filmben

SELECT MOZGO „Feltámadás”

Közkívánatra megvettti Megható drámat, főszerepben Rod la Roque és Dolores

Ibn Nicolas Collin, párisi csavargó - filmben

rekonstrukció akadályává válnak.

Ennek a kézzelfogható „lévedésnek” esett áldozatul Ligeti Sándor is, aki csak egy általános frázissal teszi túl magát ezen a súlyos állításon, mikor azt mondja, hogy „a fejlődést semmilyen lamentációval nem lehet megállítani.”

Közgazdasági és statisztikai ismeretekkel rendelkező korunk azonban Ligeti általános és nem sokat mondó kijelentésével nem elégedhet meg s ezért szükséges lett volna a kamarák kiáltványának állítását kissé jobban szemügyre venni.

Ezen év januárjában hangzott el egy előadás a német vasiparhoz tartozó üzemi tanácsok kongresszusán, amelyet dr. Paul Herz, a német munkásság egyik kiváló gazdaságtörténésze tartott. Az előadás tárgyát sajtóságoképpen a „szociális terhek” képezték, melyekről az előadó a hivatalos adatok felhasználásával kimutatta, hogy a németi összjövedelemnek mindössze 5-6 százalékát teszik ki, tehát távolról sem olyan súlyosak, mint amilyenek azt a nagyipar beállítja. De Herz tovább ment és azt is bebizonyította, hogy a szociális terhek nagyrészt éppen a munkások béréből vonják le, így tehát a nagyvállalkozóknak még kevesebb okuk van a panasza, hiszen ezek a költségek alapjában véve a munkabér egy részét képezik.

Németországban ez a kérdés már rég az elintézett ügyek közé tartozik, tehát a kamarák akciója, mellyel ezt a kérdést újból a közérdeklődés homlokterébe akarják állítani, minden ellenkező állítás ellenére — politikum.

Mert hogy nincs igazuk a nagyiparosoknak, az kiderül abból, amit fentebb mondtunk. De nincs igazuk más okból sem, mert a német iparnak éppen a szociálpolitikai védelem munkás vásárló képessége biztosítja a belső piac stabilitását. Gondoljunk csak arra a pompás konjunktúrára, amelyben a német iparnak az elmúlt esztendő során része volt.

A német nagyipar lefelé már elvégezte a racionalizálást, vagyis annyi munkást helyezett ki az üzemből a termelés módosításának megrövidítése címén, hogy arrafelé már nincs keresnivaló. A háborús rokkantak és munkaképtelenné vált harcosok ellátását sem lehet az állam válláról egy más osztály vállaira áthárítani. Ha a töképezés céljaira újabb milliók kellene, akkor hozzá kell nyúlni az igazgatósági és felügyelőbizottsági sinecurákhoz és egyszerűen előkerül majd a hiányzó pénz.

Ennek a kifejtése hiányzott dr. Ligeti Sándor cikkéből, amely a német választásokról szólt s amely éppen ebben a kérdésben is végső döntést fog hozni.

Erdélyi Kálmán.

Aranyér Anusol-Goedecke. Több mint 25 éve a legbiztosabban bevált. Alkalmazása egyszerű. A fájdalom azonnal megszűnteti és gyógyítja a gyuladós sebek és vérző helyeket. Áralmas alkatrészek nincsenek. Reggel és este egy-egy Suppositorium lesz bevezetve. Minden gyógyszeriarban és drogeriában kapható. Goedecke & Co. Chemische Fabrik und Export-Versandgesellschaft Leipzig. Raktár: Heinrich Stehrescheier, Bukarest, Str. General Berthelot 27.

Afrika gyémántmezőin

10.000 ember versenyfutása. Amikor ég a gyémántmező. A massai „kigyópusztító” négerék

A világotazó Colin Ross élményeiből

Oroszlánvadász, aranyásó, író, fényképész — mindezekben egyformán járatos dr. Colin Ross, az ismert világotutazó, aki jelenleg Bécsben tartózkodik és afrikai utazásáról most tért vissza.

Dr. Colin Ross nem akarta hozzátartozóit Berlinben hagyni, amiért is feleségét és két gyermekét magával vitte afrikai útjára.

Tegnap tartott előadást utjáról dr. Ross, aki többek között a következőket mondotta:

— A gyémántbányákban és a gyémánt-területeken értek utamon a legabszurdabb dolgok. A gyémántlázról már sokat beszéltek és írtak, de ott kell lenni, hogy arról fogalma legyen az embernek.

Egy óriási gyémántterületet szabadítanak fel. Erre mintegy tízkilométeres területen tízezer ember megkezdi a versenyfutást. Aki elsőnek érkezik, megkapja a legjobb területet. Akik később érkezők, meg kell elégedniük azzal, amit a gyorsabbak meghagynak.

Már ennek az embertömegnek futása magában véve olyan benyomást kelt, amit nem lehet elfelejteni. Az embereket valóságos örület fogja el.

Mind egyik kiabál, ordít, úgy hogy a saját szavát se hallja az ember.

Hozzácsatlakozunk a tömeghez és amikor megérkezünk a mezőre, felállítottuk a sátrainkat. A következő napok korántsem voltak mulatságosak. Egy kopasz fensíkon találtuk magunkat, amelyen

harmincezer ember tolongott egymás hegyén-hátán.

Minden nap új emberek érkeztek. Se eleje, se vége nem volt a gyémántváshások egyre özönlő tömegeinek. Emellett a klimatikus viszonyok rendkívül rosszak voltak.

Mialatt nappal borzalmas forróság uralkodott éjjel elviselhetetlen volt a hideg.

A sátorváros, mint egy titokzatos emberi világ terült el a kihalt fensíkon. Itt nem volt rendőrség és nem volt bíróság.

A jogot csak fegyverrel a kézben lehetett elismertetni.

Csak egy meg nem írott törvényt tartottak be: az asszonyokat, leányokat senkinek molesztálta. Az én családomat sem bántotta senki. Rövid idő múlva rettenetes vízinség kezdett mutatkozni. Az ivóvizet messziről hozták és drága pénzen adták el. Egy korsóért több dollárt fizettek. Annyit sikerült a gyémántmezőn találnunk, hogy az ut költsége fedezve lett. Elhatároztuk, hogy ezt a barátságtalan vidéket elhagyjuk és lebontottuk a sátrunkat. Az utolsó napon vizsály tört ki a gyémántásók között, amely valóságos csatává fejlődött ki.

Egész nap a sátorban kellett tar-

tózkodnunk, hogy a repülő kövek elől védelmet találjunk.

Azonkívül az a hír terjedt el, hogy egy mező ég. Még ugyanazon éjszakán menekülésszerűen elhagytuk a sátorvárost.

Dr. Ross ezután vadászkalandjairól beszélt:

— Két gyermekemet mindig úgy neveltem, hogy megszokják a vadállatokat, amiért is gyakran magammal vittem őket a berlini állatkertbe. Ennek aztán megvolt az hátránya, hogy

az afrikai veszedelmes kigyókat is kedves állatkának nevezték.

Egyszer hallom a sátorban, hogy a kis fiam így szól a nővérkéjéhez:

— Nézd már azt a szép kigyót? Halálraijedten futottam ki a sátorból Szerencsére csak egy százlábú volt. A kigyók Afrikában ugyanis országos csapássá váltak. Ennek meg van a maga oka.

A massai négerektől, akik a kigyók pusztításával foglalkoztak, augol parancsra elvették a fegyvereket.

mert ennek a törzsnek szokásaihoz tartozott, hogy a férfiak kedveseiknek egy vadállat bőrét ajándékozták, melyet a férfi ellenségének a vére festett be.

Az oroszlánvadászat Afrikában különösen veszélyes. A vadállatok ugyan is nagy részben tömegesen lépnek fel és ha egy oroszlánnal van az embernek dolga, sohasé tudja, nem leselkedik-e még két-három mögötte ugrásra készen.

Úgy látszik, nemcsak ideát Európában élnek fantaszták, hanem a nagy világon is, ott is ülnek naphosszat a kávéházban, szövik a terveket, fújják a füstöt és lesik a palit, aki fizessen. Ez a típus, persze, nem a született vanke, hanem ideátról átémigrált konjunkturalovag, akinek szíik volti már ez a régi és avas földrész és megpróbálta Amerikában realizálni terveit

Amikor Jannings, akit röviden »the german giant«-nek, a német óriásnak neveznek, először merészkedett ki egyedül a hollywoodi uccákra, azonnal megtámadták az ötlet-hián és patenthősök, a reális élet és munka bankrotörjei. Az egyik Lavilliere-nyakkendőt viselt, amely nem igen lehetett »made in U. S. A.«, azonkívül borvirágos volt az orra is, szintén a boldog európai évek emléke még. Ez az ember tényleg egy német filmkötő volt, aki az infláció utáni évek megbénult Németországból Hollywoodba menekült a nagy karrierek és kis lehetőségek után. Egész lényén magánviselte az egykori Friedrichstrassét és ezzel hamarosan megnyerte a Los Angelesben arrivált »germán óriás« szimpátiáját.

Arban, ujdonságokban minőségben utolérhetetlen az

„IDEAL” nőikalapszalon C. Reg. Ferd. 3. férfi és nőikalap formaiások, alakítások, szalma atvarrások 48 óra alatt a legújabb divat szerint, gyári árban készülnek. Eredeti Banco és Panama modellek

— Tudja mit, Jannings ur — mondta a filmkötő — nekem egy nagyszerű ötletem van. Gyerünk be ide a Wilncukrászdába, együnk meg egy fagykaltot és közben megirunk közösen egy filmkéziratot.

— Én nem tudok filmkéziratot írni — tiltakozott Jannings.

— Nem is szükséges — vélte a költő — azt én megírom magam.

— De nekem ötleteim nincsenek — vélte a germán óriás.

— Annát több ötletem van nekem! — És ki írja meg a scenáriumat?

— Azt is megírom én!

— És a darab cselekményét?

— Hát persze, hogy én!

— Az instrukciós könyvet?

— Azt is én!

— A címetet?

— Színtén!

Janningsból erre kitért a düh. — Azt a kutyafaját — kiáltotta — hát mi lesz az én feladatom ennél a közös filmnél? — Ön fizeti ki a fagykaltot — jelentette ki nyugodtan a költő.

Németgyártmányú gyermekkocsi különlegességek. PHOENIX 1928. évi modelljei kizárólagosan a „Hercules” áruházban Cluj, Calea Reg. Ferd. 12. Képes árjegyzék díjtalanul. Figyeljen a címre. Kedvező fizetési feltételek. Viszonteladónak nagy árkedvezmény.

Román szentgyörgy fürdő. kertjében levő nagy kőser vendéglőt bérbe vehet! — Szigoruan orth. kőser konyha. Kétágyas szobák rendelkezésre. Gondos kiszolgálás. G. P. Zsigmond Fürdőmegnyitás május hó 20-án

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Még csak 8 napig tart a pünkösdi szenzációs HARISNYÁRUMLINK mely alkalommal az összes női, férfi és gyermek harisnyáinkat a már eddig is ismert olcsó áraink mellett további 20%-os árengedménnyel árusítjuk. Siessen ön is használja ki ezen kedvező alkalmat. Succ. Magazin SPITZ Cluj, Reg. Ferd. 13.

Megnyilt házi kezelésben a DREHER-HAGGENMACHER mintasör csarnok Str. Memorandului (Unio-u.) 4. Vendéglős Falk Imre. Öránként friss csapolás. Kitűnő konyha, hideg buffet. Maros- és küllőmentes Olcsó árak uradalmi fajborok. Olcsó árak

Vasárnap. ap Az Kosz (Cluj-Kol Kelet tudós órákban egy Peugeot kocsitoda kapuja a... Apig most máris elha a Palace ká házban elős feltűnést a Egy sarokas rendelték és Alig telt e rövid egy ségi detektív asztaloknál ntulva a ká rendőrigazga prefektus lét rendőrtisztek csorázó ideg alá vették te vész vendé rendőrség fe nek szől. Néhány p asztalra terje — Az öre apa, az egy sik pedig ne A váratlan keltett a ká napokban a kapcsán az ő resszével egy L Az Uj Kel séget kötött perc mulva ban már ó v cu éppen egy köztök. — Boesana kért meg, hog let munkatár Lupescu el — No, ha akar tölem, tudom, hogy — Kérem, jén az olvas elhelyezése mert nem vol tot enni... Lupescu ur szimbólumké utolsó darab kül lenyelte. — Po — Akar m olyan hangsú désre már m kijelenthetem nyilatkozatot foglalkozom p — A világo csupan magá retnek lapunk Ön személyo nagy, világra pontjába kerü ket, hogyan ut latásnak kitév utazik?

Beszélgetés Lupescu Elena apjával a kolozsvári Newyork-szállodában

Az öreg a „Viitorul” jelentése ellenére sem ragaszkodik a kóser koszihoz és elmondja az Uj Keletnek, hogy mit csinált Párisban és Londonban

(Cluj-Kolozsvár, május 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) Tegnap az esti órákban egy brüsszeli jelzésű könnyű Peugeot kocsit állt meg a Newyork szálloda kapuja előtt. Az elegáns és karcos autóból három úr szállt ki, egy hatvan év körüli jóvalásarcu, parasztes, őszhajszu öregúr és két elegáns fiatalleány. A három utas gyors léptekkel a portásfülké elé sietett és két szobát kért. Kijelölték az előjűk helyezett bejelentőlapokat, azután elfoglalták a tizes és a tizenkettes első emeleti szobákat.

Három idegen biftszeket eszik és a kávéházban beszélgetnek.

Alig mosták le magukról az ut porát, máris elhagyták a szállót és autójukon a Palace kávéház elé hajtottak. A kávéházban először nem kellett különösebb feltűnést a három idegen megjelenése. Egy sarokasztalhoz ültek le, biftszeket rendeltek és hozzáláttak a vacsorához. Alig telt el három perc, a kávéházba rövid egymásutánban tíz államrendőrségi detektív érkezett, akik különböző asztaloknál foglaltak helyet. Pár perc múlva a kávéházba érkezett Draghiciu rendőrigazgató és utána Mihai rendőrprefektus lépett be a kávéházi ajtón. A rendőrtisztek a sarokasztalnál ülő, vacsorázó idegeneket valóságos keresztút alá vették tekintetükkel, úgy hogy a kávéház vendégei rögtön látták, hogy a rendőrség felvonulása a három idegenek szől.

Néhány perc múlva valaki asztalról-asztalra terjesztette a hírt a kávéházban:

— Az öreg úr Lupescu asszonyok apja, az egyik fiatalleány a fia, a másik pedig nem tudjuk kicsoda.

A váratlan hír érthető konsternációt keltett a kávéházban, hiszen az utóbbi napokban az ismeretes Károly-affér kapcsán az öreg Lupescuból, aki metresszéivel együtt Károly kíséretéhez tar-

tozott, világhírű ember lett.

A három idegen ur még nem is fogasztotta el vacsoráját, amikor Draghiciu rendőrigazgató asztalukhoz lépett, pár szót sugott Lupescunak, aki azonnal felkelt asztalától és Draghiciu rendőrigazgatóval a Mihai rendőrprefektus asztala felé indult.

A rendőrprefektus és Lupescu között rövid francia párbeszéd folyt le ami után Lupescu fiával és a harmadik idegen-nel a prefektus társaságában elhagyták a kávéházat. Lupescu autóján a rendőrprefekturára hajtottak, ahol a rendőrprefektus megvizsgálta irataikat. Hajnali öt óra tájban Lupescuék ismét megjelent a Palace-ban, ahol reggel hét óráig borozgattak az egyik táncművész társaságában, akiről kiderült, hogy az öreg urnak már régi ismerőse.

Lupescu senkivel sem akar beszélni

A Newyork-szállóban Lupescu szigorú utasítást adott a szálló személyzetének, hogy álmában senki ne háborgassa. Délelőtt futótűzként terjedt el a városban, hogy a híres Lupescu Kolozsvárra érkezett, de a szálló személyzete senkit sem engedett fel az öregurhoz.

Lupescu nyugalmára egybeként a detektívek egész serege ügyelt. Mintegy

tartózkodott a Newyork foyerjében, a kávéház teraszán és a szálloda előtt.

Körülbelül tizenegy óra lehetett, amikor az öreg Lupescu kialudta magát, lassan lejtett a lépcsőn, a foyerbe ült és gondtalanul lógatta a lábát. A hírlapírók többször megpróbálták rohamot intézni az öreg ur ellen, de hasztalanul. Lupescu minden intervenciót azzal hárított el, hogy itt senkit nem ismer és senki számára mondanivalója nincsen. Végre is megunt a sok zaklatást, újra felment a szobájába és odarendelte az ebédjét is.

Lupescu a szép londoni napokról beszél

Az Uj Kelet munkatársa rövid egyezséget kötött a kiszolgáló pincérrel és öt perc múlva a kiszolgáló pincér ruhájában már ő vitte be a fekete-kávé. Lupescu épen egy hatalmas sertéskarajjal birkozott.

— Boesánatot kérek, a pincér engem kért meg, hogy helyettesítsem. Az Uj Kelet munkatársa vagyok . . .

Lupescu elnevette magát.

— No, ha mindenáron nyilatkozatot akar tőlem, nem bánom, bár igazán nem tudom, hogy mit mondhatnék . . .

— Kérem, a „Viitorul”-ban annak idején azt olvastam, hogy Önnek a londoni elhelyezése nagy nehézségekbe ütközött, mert nem volt hajlandó csak kóser kosztot enni . . .

Lupescu ur egy szót sem válaszolt, de szimbólumképpen feltűzte villájára az utolsó darab sertéskarajt és harapás nélkül lenyelte.

„Politikával nem foglalkozom”

— Akar még valamit tudni? — kérdi olyan hangsúllyal, mint aki az első kérdésre már megadta a választ. — Előre kijelenthetem, hogy semmilyen politikai nyilatkozatot nem adok, mert én nem foglalkozom politikával.

A világról sem, Monsieur Lupescu, csupán magánjellegű információkat szeretnék lapunk részére, tekintve, hogy az Ön személye különösen az utóbbi időben nagy világraszóló eseményeknek középpontjába került. Az is érdekel bennünket, hogyan utazott, a határon volt-e zaklatások kivételével és hogy jelenleg hová utazik?

— Pompásan utaztam. Nem lehet semmi panaszom a határon szolgálót teljesítő vámtiszték ellen. Mintha nem is tudták volna, hogy én vagyok az a Lupescu, akiről olyan sokat írtak az utóbbi hetekben a lapok. Brüsszélből Bécsig vonattal, Bécsből pedig Budapesten keresztül atuóval jöttünk, ezzel a kis géppel, amit itt láthat a szálloda előtt.

— Szabadna kérdezem, mi dolga van Kolozsváron?

— Oh semmi különös, csak a fárasztó ut után meg akartunk pihenni és még délután folytatjuk utunkat Bukarest felé.

Lupescu csak múzeumokat látogatott Londonban

— Nem volna szives talán monsieur Lupescu egyet-mást a leányáról, madame Lupescuról elmondani, az is érdekelne bennünket például, hol tartózkodik jelenleg és hogy Ön tulajdonképpen nála volt-e és miért?

— Hm . . . tehát mégis, na jó, kielégitem a kíváncsiságát és legyen maga az egyedüli, ha már pincérruhát huzott magára, akinek többet mondok el, mint általában szoktam.

— Ezelőtt két hónappal utaztam fel Párisba, leányom meglátogatására, akit hála Istennek a legjobb egészségben és ragyogó színben találtam. Leányomat és Károly herceget elkísértem én is Londonba, ahol nagyon kedves napokat töltötünk együtt. Múzeumokat és a képtárakat tekintettük meg. Leányom, mondhatom, nagyon-nagyon boldog és talán ő az egyetlen, akinek fogalma sincs arról, hogy milyen óriási politikai események

középpontjába került. Környezete nagyon vigyáz arra, hogy ne kerüljenek lapok a kezébe.

— És vajjon az, amit a lapok megírtak, megfelel-e a valóságnak? — kérdeztük.

— Irja meg — mondotta mosolyogva az öregúr, — hogy minden, amit a lapok Károly herceg akciójával kapcsolatban közöltek, az utolsó betűig valótlanság. Igen, igen, minden — folytatta — semmi sem igaz, írja meg az én felelősségemre:

— Leányom egybeként most Károly herceggel együtt a Brüsszél melletti tartózkodik. Kastélyuk az ardennes idombok alján, egy kies völgyben fekszik. Gyönyörű az a táj, — mondja elragadtatva Lupescu, — de nekem sajnos el kellett jönnöm, mert üzleti ügyeim Bukarestbe szólítanak.

Közben kopogtatnak az ajtón, a következő pillanatban a szobába lép Lu-

HARISNYA

Kötött áru különlegességek. Kabát, mellény, angol pulover legjobban és legolcsóbban csak

Blatt-

nál, — Cluj, Főter 13.

Irányárak:

Női melírt harisnya — — lei 35
Női mouslin harisnya — — lei 67
Női cérna fátói harisnya — lei 67
Női selyem harisnya — — lei 87
Vidéki rendeléseket utánvét mellett portómentesen szállítok.

Lupescu fia és az az idegen ur, aki az öreg Lupescu kíséretében van, Lupescu felől és bemutat. Megtudom, hogy az ifjú Lupescuhoz és Dumond belga kapitányhoz van szerencsém, aki egy brüsszeli autógyárnak a képviselője és most Lupescut, akit a gyár bukaresti képviselőjét akar megbízni, kíséri le Bukarestbe. Néhány perc múlva uira kopogtattak az ajtón s két hölgy lépett be a szobába.

— Au revoir, au revoir. — üdvözöltek kölcsönösen egymást és kiléptem a tizesszámú szobából.

A szálloda halljában a detektívek szerege sétált fel és alá titokzatos arccal. Hátszegi Enró.

Ma kezdődnek a német birodalmi választások

BERLIN, május 19. Ma, vasárnap lesznek a német birodalmi gyűlés választásai. A birodalmi belügyminisztérium a lezárt jelölések után statisztikát állított össze, melyet tegnap közzétett. Eszerint a birodalom területén 5208 jelölt küzd a mandátumért. Ebből 5717 férfi, a többi nő. A jelöltek száma kb. 1000- el több, mint a legutóbbi birodalmi gyűlés választásánál.

Japánban a tömegek a Kína ellen irányuló hadjárat beszüntetését követelik

Egyre nő a háboruellenes hangulat Japánban. Pekingbe újabb japán csapatok érkeztek

LODON, május 19. A „Daily Telegraph” biztos forrásból eredő értesülést közöl, mely szerint Japánban a háboru-ellenes hangulat egyre inkább erősödik. Tokióban tegnap nagy tüntető-felvonulás volt, melyben a kínai hadjárat azonnali beszüntetését követelték. A rendőrség a tüntetők közül többet letartóztatott.

Tokióban az ott tartózkodó emigráns Csangkajsek tábornok javaslatot tett Fukuda japán főparancsnoknak, hogy bocsátkozzék rádió útján tárgyalásokba a kínai hadvezetőséggel. Fukuda ezt az ajánlatot visszautasította, kijelentve, hogy Japán követeléseit megmástíthatatlannak s így az ügyet katonai, nem pedig diplomáciai úton fogják elintézni. A legfelsőbb japán haditanács elhatározta, hogy amennyiben a háboruszkodás Mandzsuria és Mongóliára is ki fog terjeszkedni, akkor a kormány katonai intézkedéseket tesz az ottani külföldiek védelmére. Újabb jelentések szerint Pekingbe újabb japán csapatok érkeztek.

Legújabb modellek

Elegáns Megfelelő Előnyös Csinos

Gyári lerakatok:

Nagyszeben	Neumarkta/M	Nagyvárad
Brasso	Arad	Ploesti
Medgyes	Temesvár	Galac
Kolozsvár		Turnseverin

Első Nagyszebeni Cipőgyár Rt.

Zdasági atására

től. Letörök
ciót

behívástól számított 8
tartani. Ilyenformán
us 15-20-ika előtt
het össze.

ivüli ülésszakát tia
mány.

s, Victor Antonescu
yalások vezetője estü-
kelt vissza és pénte-
kihallgatáson jeleni
óknél. A kihallgatás
tor Bădulescu pénz-
elen volt, Antonescu
e a tárgyalások le-
hivatalos közlés
kölcson megkötésé-
közölte Antonescu,
air, a külföldi tőkés-
csak az ország gaz-
hanem különösen a
az újjáépítési pro-
ására érkeztek.

olja után bevonták
ca belügyminiszteri
zembert is. Kétórai
atianu Vintila kife-
5 időben miniszter-
hely előtt Antonescu
si tárgyalásokról. A
hívásának elhalasz-
tént, mert bár
ir a kölcsön, a
obb fogják aláír-
ikálni.

tesülése szerint rö-
érkezik Jéze pénz-
stabilizációs terve-
a stabilizáció vég-
an marad s a Ban-
fog működni, mint

aráló equü gokban

di
ck
mabb
erlen
ál fog
réko-
ótlék.

SÖHNE SAR
RASOV.

ka
világhírű
rhető el
és zsíros
a 35 let.
portómen-
g. - Mures

eket

A

Shell-Voltol

egységes
autó - olaj

az évnek minden
szakában min-
den motortipus-
hoz használható

**Mindenütt
kapható**

— Az öngyilkosvédelmi rendelet élet belépése óta negyven öngyilkosság történt Budapesten. Budapestről jelentik: A belügyminisztérium öngyilkosvédelmi rendelete nem sok eredménnyel járt. Egy hete amióta életbelépett a rendelet, negyven öngyilkosság történt Budapesten, amelyek közül harminc halálos kimenetelű volt. Kedd este újabb öngyilkosság történt Budapesten ahol dr. Márky Hugó nyugalmazott kolozsvári egyetemi tanár Keleti Károly-ucca 33. szám alatti lakásán agyonlőtte magát a tanár egyik barátja, Dániel József harmincöt éves képekeskedő, aki minden vagyonát elvesztette és miután a hitelezők mindjohabban szorongatták, borzasztó anyagi gondjaitól a halálban keresett menekedek.

— Angheliescu miniszter nem döntött a zavargások miatt megbüntetett diákok ügyében. Bukaresti tudósítónk jelenti: Lorin Popescu, a keresztény diákszövetség elnöke ma megjelent Angheliescu közoktatásiügyi miniszternél és kérte, hogy hatálytalanítsa a zavargások miatt a diákokra kirótt büntetéseket. Ezt az intervencióját azzal indokolta meg a diákvezér, hogy az egyetemi hatóságok ebben az ügyben minden beavatkozást elhárítottak maguktól. A miniszter válaszában kijelentette, hogy maga sem tud érdemben dönteni ebben a kérdésben, mert nem ismeri az ügy aktáit. Ezek az akták a belügyminisztériumban vannak, mint hogy az egész kérdés Tatarescu államtitkár hatáskörében van. Angheliescu egyébként utasította a főiskolai oktatás vezérigazgatóját, Burileanut, hogy lépjen érintkezésbe Tatarescuval az iratok átszámaztatása érdekében.

— Hare Delhi utolsó fejedelmének sírjára. Londonból jelentik: Különös hírrel foglalkozik most a rangooni bíróság. Bahadur sáh rokonai indították meg a pört néhány földterület miatt egy dúsgazdag angol nő, Mrs. Dawson ellen, aki Rangoonban a Theatre-uton megvásárolt egy nagyobb telket. Hozzá tartozik e telekhez az a földterület is, melyen Delhi utolsó fejedelmének Bahadur sáhnak sírja van. A fejedelmet az indiai lázadás után Rangoonba internálták és ott Nelson Davis kapitány felügyelete alatt élt a sáh. Ott érte halála is 1862-ben. Davis kapitány egy tép közepén temettette el és sírjához azóta kegyeletesen zarándokolnak el a hinduk. Idővel a folyton terjeszkedő építkezés házakkal vette körül a sírt és most Mrs. Dawson megvásárolta azt a területet, amely még beépítetlenül maradt körötte és palotát akar rá építtetni. Bahadur sáh rokonai most a bírósághoz fordultak annak kimondásáért, hogy a fejedelmi sír területének eladáshoz vagy megvásárlásához nem lehet joga magánembernek. A hinduk szent területek tekintik ezt a sírt és a bíróság alkalmasint kénytelen lesz megsemmisíteni Mrs. Dawson adásvételi szerződését, nehogy zavargások támadjanak a sír miatt.

Az új jugoszláv alkotmánytörvény Zágrábot az ország második fővárosának deklarálja

BEJGRÁD, május 19. A készülő jugoszláv alkotmányreform egyik legfontosabb intézkedése lesz a törvényhozás kétkamarás rendszerének behozatala. Az új alkotmánytörvény szerint a tartományok, városok és községek széleskörű önkormányzatot kapnak és feltámasztják a horvát báni méltóságot is. A horvát bán Jugoszlávia mindenkor trónörököse lesz. Az alkotmánytörvény Zágrábot Jugoszlávia második fővárosának deklarálja, ahol a királyi udvartartás az esztendő egy részét fogja eltölteni.

területet, amely még beépítetlenül maradt körötte és palotát akar rá építtetni. Bahadur sáh rokonai most a bírósághoz fordultak annak kimondásáért, hogy a fejedelmi sír területének eladáshoz vagy megvásárlásához nem lehet joga magánembernek. A hinduk szent területek tekintik ezt a sírt és a bíróság alkalmasint kénytelen lesz megsemmisíteni Mrs. Dawson adásvételi szerződését, nehogy zavargások támadjanak a sír miatt.

— A Kun Béla elleni vádirat csak lassan készül, mert az átvizsgáló anyagban sok a titkos irás. Bécsből jelentik: A Kun Béla elleni vádirat június hó előtt nem készülhet el, mert az átvizsgáló anyagban rengeteg titkosírástól van, amelyeknek a kulcsát nehéz megtalálni. A kommunista párt titokban erősen agít a Kun Béla kiszabadításáért. Különös, hogy a szovjet hivatalosan még egyetlen lépést sem tett ebben az ügyben. Kun Béla maga sem tartja sürgősnek kiszabadulását, mert tudja, hogy sem Lengyelország, sem Németország nem engedni a területén átutazni Oroszországba.

— Ijesztő méreteket ölt Bukarestben a drágaság. Bukarestből jelentik: A városi tanács tegnapi ülésén Chirita Vasilescu pontos adatokat olvasott fel arról, hogy az élelmiszerek az utóbbi időben horribilisan megrágultak. Husz huszonöt százalékos áremelést lehet a piacon megállapítani, de a spekuláció csak most vette igazán kezdetét és az áremelkedés napról-napra való fokozódását lehet várni. A városi tanács elhatározta, hogy a legszigorúbb intézkedéseket fogantatosítja a spekulánsok és az árdrágítók ellen.

KOLOZSVÁRI CIONISTÁKI

Ma vannak a Zsidó Nemzeti Szövetség helyiségében a delegátusválasztások a temesvári konferenciára.

SZAVAZZATOK AZ 1. SZ. LISTÁRA

Jelöltjeink:

1. Boskovits József, a kolozsvári helyicsoport disznőke.
2. Klein Eljáhu, rabbi.
3. Fischer Rezső, a Poale Cedek iparosegylet elnöke.
4. Feuerstein Kálmán.
5. Boskovits Gyula.
6. Fischer Ernő, a Hitachdut Barisszia rossénije.
7. Gottlieb Józsefné, a Hitachdut Aviva elnöknője.
8. Ohlbaum Etus, volt ros-haavivoth.
9. Dr. Nagy István.
10. Gottlieb Mendel.
11. Jámbor Ferenc, az Uj Kelet felelős szerkesztője.
12. Dux Manó, a Somer-szervezet főtitkára.
13. Nimberger Ernő.
14. Izrael Henrik.
15. Nussbächer Gábor.
16. Böhm János, Timisoara.
17. Fischer Zoltán, Resita.

'Az 1. számú listán öregek és ifjak, a mellékszempontoktól mentes cionizmus jegyében együtt lépnek fel.

AZ 1. SZÁMÚ LISTA AJÁNLOI ÉS BENYUJTOI TÖBBEK KÖZÖTT:

Dr. Fischer Tivadar, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség disznőke.

Dr. Fischer József, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke.

Fischer Lipót, az Országos Keren Kajemet-bizottság elnöke.

Hochmann Jakab, a KIB tagja.

Dr. Marton Ernő, az Uj Kelet főszerkesztője.

Noszain Mór, a Hitachdut Barisszia elnöke.

Schwartz Miksa, a Histadruth Hasomer főparancsnoka.

stb., stb.

Mindenki rendel most sorsjegyet!

FRITZ DÖRGE

WIEH I C. Körner-Strasse 43.

50.000 nyeremény
több mint 250.000.000 Leif!

Egyetlen egy sorsjeggyel
18 millió Leif is nyerhető!

Olcsó sorsjegyek!

1/4 = 3000! 1/2 = 4000! 3/4 = 2000!

Nem kell előre fizetni!

Magadé egy levele 3 óra pontos címmel.

PÉLDÁS FLOKTATIÓS!

Prospektus, irasok, jelszavak, minden felvilágosító irodalom és portamentesen.

Az összes sorsjegyek fele nyer.

Nincs flók, általában semmi levonás!

— Meghalt a legöregebb budapesti törvényszéki riporter. Budapestről jelentik: Pollák Lipót a budapesti sajtó legöregebb törvényszéki riportere tegnap 73 éves korában meghalt. A riporter évtizedeken át a Pesti Lloyd-nál dolgozott. Az utóbbi időben az újságíró szeme annyira megemlott, hogy nem tudott jegyezni sem. A legnagyobb perek anyagát is pusztán csodálatraméltó memóriájának segítségével dolgozta fel a szerkesztőségben. Nem volt az a hosszú vád, vagy védbeszéd, vagy érdekes vallomás, amelyre a kitérő zurnalista egyszerű hallás után nem emlékezett volna vissza pontosan.

— Hatmillió lej rendkívüli hitelt kapott a posta. Bukarestből jelentik: A Monitorul Oficial tegnapi száma közli azt a törvényt, amely a postaigazgatóság részére hatmillió lej rendkívüli hitelt engedélyezett. Ugyanakkor, amikor ez a hír a bukaresti lapokban megjelent, a kolozsvári Patria azt írja hogy egy bukaresti lakos most kapta meg azt a levelet, ami neki 1922 február 5-én küldtek el. Vagyis pontosan hat év és három hónap kellett ahhoz, amíg a levél az egyik bukaresti utcából a másikba jutott. »Mit szőlünk ehhez? — teszi fel a kérdést a Patria — amikor Franciaországban már a légi posta torpedók bevezetését tanulmányozzák Németországban pedig olyan villámvonattal akarják a postát továbbítani, amely óránként ezer kilométeres utat tesz meg.«

PENZSZEKRENYEK

SZOLID, ELEGANS,
OLCSÓ.

4000 LEJTŐL KEZDVE
HEINRICH L. WEINTRAUB
CÉGNEL, BUCURESTI, CALEA
MOSILOR 80
KIVÁNTATRA INGYEN A
JEGYZETET KÜLDÖK.

KERESK KÉPVISELŐKET AZ ORSZÁG MINDEN VÁROSÁBAN

Nyíltér

Figyelmeztetés.

A Nationalá Általános Biztosító Társaság cluji vezérképviselete figyelmezteti t. felelt, hogy Lovass Zoltán deji la kóstól a társaság képviseletét megvon ta. Nevezett tehát nincs jogosítva semmiféle díjak beszédésére és fizetek felvételére.

1 metr. sima angol zefir ruhákra L. 39

Szabó Jenő divatkülönleges-
ségek nagyáruházában, Cluj

Végeladás!

MESTITZ butorüzlete

Kolozsváron feloszlik. Butorait nagyon olcsón kiárusítja. **Magyar Színház mellett**

Régi, de jó a Höfer gyermek-hintőpor, krém és szappan

Közgazdaság

Országos textilkongresszus lesz Temesváron

A romániai textilipar és nagykereskedelem első együttes lépése. A romániai Hitelezők Védegylete textilszakosztályának megalakulása

(Timisoara-Temesvár, május 19. Az Uj Kelet tudósítójától.) A romániai textilipar az utolsó három évben hatalmas fellendülést ért el, úgy hogy ma, különösen a tömeggyártás tárgyát képező cikkekben, már nagyrészt kielégíti a belföldi szükségletet. Viszont speciális minőségű és különösen a selyemterületen még mindig nagy behozatalra szorulunk. Ezen helyzet következtében a textiliparban a belföldi ipar és a nagykereskedelem egyaránt fontos tényező a lakosság aruzükségletének kielégítésében. Ezen ezért egyformán érik a mostoha gazdasági viszonyok, a lakosság fogyasztóképeségének lecsökkenése és a pénzügyi által okozott kárvallások is, különösen a folytonosan szaporodó fizetésképtelenségeknek és csődöknek. Az aruzhiitelezésekből eredő veszteségek csökkentése mint közös érdek, indította meg a gyárosok és nagykereskedők első közös szervezkedését is. Junius 3-án, a román pünkösd vasárnapján, mint már leírtuk, országos textilkongresszust tartanak Temesváron, a kereskedelmi és parkamara dísztermében és megalakítják a Romániai Hitelezők Védegyletének textilszakosztályát, amely a gyárosok és nagykereskedők közös szervezete lesz.

A szervezkedés egyelőre csak Erdély és a Bánság területére terjed ki, de már a kongresszusra is vendégként jelentkeztek a regátheli és bukovinai textilgyárosok és nagykereskedők, hogy a kongresszus tanácskozásai alapján ők is megszervezzék saját szakosztályaikat, amelyek később közös szövetségben tömörülnek. Az új szakosztály székhelye ideiglenesen Temesvár lesz, azonban mindjárt a kongresszus megtartása után a szakosztály megválasztott vezetői a Romániai Hitelezők Védegylet elnöki tanácsának tagjaival együtt Bukarestbe utaznak, ahol a regátheli és bukovinai szervezetek vezetőivel együtt megbeszéljük az országos Hitelezők Védegylet kiépítését.

Ennek az új gazdasági szervezetnek a kiépítése annál fontosabb, mert a lej stabilizációja új helyzet elé állítja az ipart és kereskedelmet. Németországban, Ausztriában és Magyarországon az átmeneti súlyos megrázkódtatásokkal járt. Reméljük, hogy nálunk, ahol az infláció sohasem volt olyan méretű, mint ezekben az országokban, a stabilizáció kevesebb zavarral fog járni. Mindenesetre nagy segítségére lesz esetleges átmeneti zavarok lebonyolításánál, ha egy felkészült szervezet áll a hitelezők és adósok rendelkezésére.

A mai valutapiac. A kolozsvári piac lanyha és üzletlen. Az árfolyamok a következők: Zürich 3140-3145, Newyork 162,50-163, London 796-797, Páris 640-645, Milánó 860-865, Prága 482-483, Budapest 2845-2850, Bécs 2290-2300, Berlin 39-3905. Száz lej árfolyama: Zürichben 321, Párisban 1575, Budapesten 353, Bécsben 439,25, Prágában 2087,5 Newyork 62.

A börzsaárak intervenciójára emelték a crepe-gumitalp vámját. Mintegy az nappal ezelőtt közölte az Uj Kelet, hogy a pénzügyminisztérium felemelte a nyers gumi címén importált gumitalp vámját. Ezt az intézkedést a belföldi talpbőrgyártás sürgette ki, minthogy a crepe-gumi behozatala veszélyezteti a börtalp elhelyezési lehetőségeit. Az utóbbi hat hónap alatt ugyanis mintegy 45 vagon gumitalp jött az országba, ami tartóságánál fogva 90 vagon börtalpnak felel meg, vagyis a börzsaárak egy félév alatt körülbelül 120 millió lejjel kevesebb értékű börtalpat tudtak eladni. Az import korlátozása érdekében a gyárosok kérték a kormányt, hogy a 863-ik vámtétel alá vett gumitalpat helyezze át a 866-ik tétel alá bekezdése alá, vagyis a crepe-gumi vámját 100 kilónként 3504 lejről 6000

lejre emelje fel. A vámemelés a napokban fog életbe lépni. Beavatott szakkörök véleménye szerint a vám felemelésével a crepe-gumi behozatala nem fog megszűnni, mert ezt a cikket a The Rubber Grovers Association Incorporated nevű alakulat londoni kartel, amelyhez 15 angol gyarmati cég tartozik, még így is konvenniálni tud a romániai piacra.

Együttműködés és 70 millió lej bevétele volt az államnak bélyegilletékekből. Most tette közzé a pénzügyminisztérium a bélyegilleték-jövedelemre vonatkozó első harmadévi statisztikáját. A kimutatásból megállapítható, hogy a költségvetésben erre a négy hónapra előirányzott 996 millió 226.597 lej helyett 1 milliárd 69 millió 943.017 lej volt a kincstár bevétele bélyegilletékekből. Egyes tételek szerint a bevételadásból 432.692.719 lej 13 bani, készpénzben lerótt illetékekből 140 millió 879.246 lej 19 bani, láttamozási illetékekből 402 millió 734.873 lej 26 bani, örökösödési és ajándékozási illetékekből 84 millió 411.640 lej 20 bani, egyenértékűilletékekből 4 millió 220.699 lej 94 bani és bírságokból 4 millió 867.274 lej 10 bani folyt be.

Nyerési eredményeim:

- S 100,000 = Lei 2 1/2 millió az 54524 sz. sorsjegyre
- S 50,000 = Lei 1 1/4 millió a 79202 sz. sorsjegyre
- S 40,000 = Lei 1 millió az 55074 sz. sorsjegyre
- S 30,000 = Lei 750,000 a 19845 sz. sorsjegyre és a 96952 sz. sorsjegyre
- S 10,000 = Lei 250,000 a 62025 sz. sorsjegyre és a 7682 sz. sorsjegyre
- S 9000 = Lei 225,000 a 29239 sz. sorsjegyre
- S 8000 = Lei 200,000 a 27029 sz. sorsjegyre

és még számtalan nyereség

Friedmann szerencsésje kolosszalts huszmillió lejt

S 750,000 nyerhet egyetlen sorsjeggyel. A világ legkedvezőbb sorsjátéka.

100,000 sorsjeggy. = 50,000 nyereség

Huzás (1. osztály)

1928 jun. 14. és 15.

Sorsjegyárak	1/4	1/2	3/4
osztályonként	S 8- (L. 208-)	S 16- (L. 400-)	S 32- (L. 300-)

Rendeljen azonnal

Megrendelés vételét után az eredeti sorsjegy hivatalos jatektervvel együtt megküldjük. Kívántra a sorsjegy depo-osztályomban megőriztetik. Fizetés a sorsjegy kézhezvételét után.

Megrendelések a következő címre küldendők:
Ludwig Friedmann, Wien I. Salzgries 12/35.

Az idegek legnagyobb minőségességét

csakis a következő szer időszakonkénti használata által LEHET ELÉRNI:

Arsenferratosé

„Boehringer“

AZ ARSENFERRATOSÉ „BOEHRINGER“ használata által, könnyen emészthető szerves összeköttetésben, két értékes anyagot - vasat és arsenit - juttat idegrendszerének, miáltal ezt a leghatásosabban erősíti.

Arsenferratosé

téhat gyermek fejlődési korától kezdve az öregség határáig minden könnyen igazoló, ideges avagy vérszegény ember számára egy megbecsülhetetlen szer, a vesélyeztetett idegrendszer erősítése és a normális életvidám egészség elnyerése céljából.

Arsenferratosé „Boehringer“ minden gyógyszerüzemben és drogeriában kapható.

C. F. BOEHRINGER & SOEHNE G. m. b. H.
VEGYÉSZETI ÉS GYÓGYÁRUGYAR. MANNHEIM-WALDHOF

SPORT

Sportélet Palesztinában

A bajnoki körmérkőzések első fordulójának eredményei. Nagy érdeklődés kíséri Erec-Jisrael tizenkét legjobb csapatának küzdelmét a bajnoksáért. A bécsi Hakoah vendégszerelésekor se látogatták oly tömegesen a sportpályát mint most a körmérkőzések alkalmával. A jeruzsálemi Hasmonea és Askadron-Aman találkozásakor az özetret is túlhaladtá a nézőközönség száma, ami a KAC-Haggibbor mérkőzésekre emlékeztet. Utóbbi időben az arabok is egyre nagyobb tömegekben látogatják a Makabbi pályát, míg eddig ismeretlen fogalom volt náluk a football. Az angol katonaság csapataik mérkőzéseim százával jelennek meg, amikor közbeküldésekkel lelkesítik játékosait, ami sokszor befolyással bír egy a bírora mint az eredményre. De a makabisták részéről se maradnak el a „Tempó Makabbi“ Kadima Makabbi feleletek, ezáltal bármelyik szélsőnek lefutását óriási zaj kíséri. A tizenkét benevezett csapatból csak 8 játszott az első fordulóban, míg a megmaradt négy szerencsés csapat sorshuzás által elődöntőt játszik a nyolc csapat négy győztesével. A sorshuzás a legjobban az angoloknak kedvezett, mert a négyből három az angol és csak egy zsidó. Köztük van: 1. Bedium katonacsapat Gaza, 2. Mistóra Habritit az ország minden részéről összeválogatott angol csendőrség a bajnokság egy komoly jelöltje az angolok részéről Aman bajnokcsapat kiesése után. 3. PGH a Sarefendi katonatábor válogatottja, a tavaly döntőbe került Amannal. 4. Hapoel-Telaviv. Alig egyéves zsidó munkás csapat.

Az első forduló eredményei: **Hasmonea Jeruzsálem-Askadron-Aman 2:0**, a melyről már beszámoltunk.

Hapoel-Haifa-Cermel Haifa 3:1. A Sziria válogatottját 4:1-re verő haifai zsidó munkás csapat könnyűszerrel veri riválisát, az ország legrégebbi és legjobb arab csapatot. Hapoel csapatában három Clujon is jólismert játékos van, akik még csak 3-4 évvel ezelőtt a Haggibbor illetve a KKASE tagjai voltak. Makala a Haggibbor ifjúságának volt lekje már hároméves tagja a csapatnak és az ország legjobb bekek egyike. Stern volt KKASE fiatal játékos, aki utóbbi időben Palesztina gólkirályának van elismerve és ezért nagy népszerűségnek örvend. Fuchs a Haggibbor ifjúsági és máramaroszigeti Sámson volt játékos, ma Palesztina legjobb centerhalfja. A csapat minden egyes tagja nagytechnikájú játékos, akik klubjukért minden áldozatra készek.

Makkabbi-Tel-Aviv-Arsalom-Pelach-Tikra 5:2. A Makkabbi nehezen győzi le a kolóniák legjobb csapatát, bár csapatából négyen szerepeltek Erec-Jisrael válogatott színeiben a tavaly rendezett amerikai turáján.

MISTARA-Erec-Jisrael-Hapoel Jeruzsálem 5:0. Az alig egyéves fiatal erőkből összeállított jeruzsálemi zsidó munkás csapat valóságban lelépte ellenfele.

Megnyílt! Reg. Ferdinand 3. szám alatt legmodernebb kézimunka és ró. idaru üzlet

„GOBELIN“

Festett előhúzott kézimunkák, hozzávalók, harisnyák, kényűk nagy választékban a legolcsóbb árak mellett

A CLUJI

TACAMUL

ezüstáruanyagban készült minden darab evőeszköz és dísz tárgy ezen gyarjellel van ellátva.

800-as finomság!
Gyártmányaink minden jobb és szerencsés esetben megrendelhetők - Viszonteladónak: „TACAMUL“ Ezüstárugyár, Cluj, Strada N. Iorga 11/A
Telefon 4-82. Sürgőnycim: „Tacamul“

Vasárnap

Corso ff
Vasárnap 3.
Hart.
szereplő

Verständigt
Jahren hier
ingerichtet,
Sorten, was
Immer Friso
sen. Bitte dah

Ifj. P
Cluj, Pi

Esőköp
Trench

Neu
férfi
ház

Szállodák,
ponyvavaszon
kertiernyő
kerti-nyugagy
nagy válasz

Bosko
Cluj, Strad

Mo

MOZI

Corso filmszínház másora
Vasárnap 3, 8, 7, 9 órákor Premier. Mata
Mari. Szécsényi orosz dráma. - Főszereplő Magda Sonja.

יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ
וכתב יש מוב עולה על נבחר

Felhívás

Az Iklódi Talmud Thóra im Derech
Erec Iparos Jeschiva vezetősége, leg-
utóbbi közgyűlésén elhatározta, hogy
az Intézet hivatalos címét úgy for-
malja, hogy az Intézet azon az érdekes
egyénnek a nevét (vagy hozzátartozója
nevét) viselje, aki az Intézet további
fennállásában és fejlődésében a legna-
gyobb érdemeket megszerzi.

Az Intézet, mely háromévi fennál-
lása alatt bebizonyvult, hogy uttörő mun-
kát végez a zsidó ifjuság nevelésében,
mivel számtalan szegénysorsu bohereket
a szigorú vallásos nevelés és Tal-
mudtanulás mellett, produktív ipar-
ágakra tökéletesen kioktat, életké-
pessege kétségtelen s így azon érde-
mes egyénnek örök időre dicsőségére
és büszkeségévé válik.

Pályázhatnak minden vallásilag és
társadalmilag kifogástalan előéletű
zsidó.

Pályázatokat benyújthatnak vagy bő-
vebb felvilágosításokat szerezhetnek.

Braun Henrich főrabbi
Iclod, Iud. Somes

Aufruf

Verständigend, dass ich habe seit lange
Jahren hier in Cluj eine ganz moderne

Salami-Fabrik

eingrichtet, wo es erzeugt wird all die
Sorten, was in dieser Bransch zu haben ist.
Immer Frisch und zum billigsten Prei-
sen. Bitte daher ihre gef. Ordre und zeichne

hochachtend

lfj. Pál Márton
Cluj, Piața Mihai Viteazul 25.

Esőköpeny . Lei 900
és feljebb

Trench-Coat Lei 3500

Neumann M. Cluj
férfi és fiuruha-áru-
háza Főter 14.

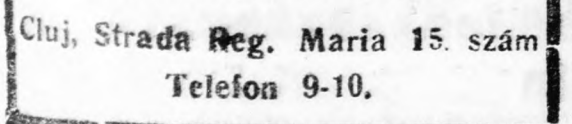

Szállodák, fürdők, penziók részére

ponyvavászon matrác és butorhuzatok
kerítinyó rolettavászon és rud
kerítinyugagy atrik és butorrugó

nagy választékban. Mintázzt ajánlattal
szelgálok.

Boskovics József
Cluj, Strada Reg. Maria 15. szám
Telefon 9-10.

Molykár elleni megóvás a
legbiztosabban

A csehszlovák osztálysorsjáték
a világ legkedvezőbb osztálysorsjátéka!

A sorsjegyek fele nyer! Főnyeremény 20 millió lei!

Már most rendelje meg sorsjegyét a junius-
ban kezdődő 19.-ik osztálysorsjátékhoz

Sorsjegyárak az első osztályhoz:
1/8 sorsjegy Csehszlovákia 10' - (L. 50) 1/2 sorsjegy Csehszlovákia 40' - (L. 200)
1/4 sorsjegy Csehszlovákia 20' - (L. 100) 1/3 sorsjegy Csehszlovákia 80' - (L. 400)

Itteni vevőink kényelmére sorsjegyeit itt átvetheti, napi árfolyamon csehszlovákban is
fizetheti, minden átutalási költség és mellékilleték nélkül. A huzás után a nyeremény-
jegyzéket és megújítási sorsjegyet azonnal házhoz kézbesítjük.

Ne mulassza el a kedvező alkalmat és rendelje
meg sorsjegyét a szerencséséről közismert

Ungár S. bankháza
Bratislava, Ventur-utca 20 szám

Érdeklődők forduljanak

B A N, - Satu-Mare
Piata Bratianu (v. Deák-ter) 6 sz., - II. emelet

Ügyes helyi és vidéki ügynökök magas
jutalékkal felvételnek

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy az

Orth. kóser hus

elárultó helyiséget áthelyeztem Piața Mihai Viteazul (v. Széchenyi-ter) 40. szám alá

a Babos-palota sarokházba

(a zöldes-piacca) szemben ahol elsőrendű orth. hus, valamint minden-
nemű hideg felvágottak és friss liba-zsír kapható. - Kérem a m. t.
vevőközönség további szives pártfogását. - Tisztelettel

Lebovits Béla

Málnási Mária forrás természetes alkalikus sós gyógyviz.

A legjobb nyálkaoldó szer! Gyomorégést azonnal megszüntet. Kut-
kezelősség: BRAȘOV (Brassó). Főlerakat:

Rognár és Szántó Erd. Keresk. R. T. Cluj. Telefon: 3-32 és 72.

179 L. Halló vidék! 179 L.

A következő 7 tárgy asszonyok és leányok
részére: 1 pár cipő valódi talppal; 1 pár cérna
harisnya; 1 pár selyem harisnyatartó; 1 doboz
puder; 1 üveg kölnivíz; 1 kis üveg parfüm;
1 tubus ajakpirosító (kivéveit nélkül külföldi
áru). Szállítunk az egész országba utánvét mel-
lett. Postaköltség 21 lei. - Küldjön sürgősen
rendelést a következő címre:

Oficiul Orientului

Strada Lascar Catargiu 16. - București, III.

Gummi-bélyegzőt
és nyomtatványt csakis nálam szeresheti
be olcsón, szépen és gyorsan
EUGEN KATZ
Cluj, Str. Regina Maria 37. - Könyv-
nyomda és bélyegzőgyár,

Hirdessen az Uj Keletben

Akar-e film-
színez lenni!
Próbálja
meg szeren-
cséjét és ké-
szíttessen p óháfelveit a "Fotofilm" műter-
mében, Str. Reg. Maria 6/8. Telefon 8-26.

Most jelent meg
SIPOS DOMOKOS:

Vágtat a halál

a korán elhunyt erdélyi író posthumus
versei. A versek elő Szentimrei Jenő írt
részletes életrajzot.

Ára 70 lei

KAPHATÓ
AZ UJ KELET KÖNYVOSZTALYABAN
CLUJ

APRÓHIRDETÉSEK

Egyszeri közlésnél egy szó 5 lej, vastagabb
betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej.
Állástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény.
Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jelíges
levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg
mellékelve van. Eljegyzési hírek díja 250 lej,
előfizetőknek 150 lej.

Joghurt

(Bulgár aludtej)
Kittűnő élvezeti cikk
és anyagcsere-
szabályozó tej-
készítmény. Készít-
hető házilag az
EGGER-féle Jog-
hurt-Fermentből.
Egger & Co vegyé-
szeti gyár, Cluj

Nagy raktár-
helyiségek in-
dával vagy anélkül,
legforgalmasabb utcá-
ban kiadó. - Cim
„Azonnali” jelíggel a
kiadóban. 526

Stánán (Clujtól 45
km.) eladó olcsó
áron egy hat szobás
berendezett villa, egy
hold területtel, gyü-
mölcsös és vetemény-
es, 2 konyha, 2 pince.
Ertekezni Str. Ion
Măiorescu 14. 1-3-ig.

Francia levelezést
vállalok délelőtti órák-
ban. - Ajánlatokat
„Di Iomé” jelíggel a
kiadó továbbít.

Acéljű kerületi fel-
ügyelőség vezetésére
keresünk munkaszeret-
tő ovadékképes ura-
vagy hölgyet. Írásbeli
ajánlatok referenciák-
kal a „Providenția Na-
țională Altfalános Biz-
tosító Részvénytársá-
ság” kerületi igaz-
gatóságához, Timisoara
I., Str. Eminescu 6.
intézendők. Aliajt, jég,
elérés, elhalálozás-,
hozomány-biztosítá-
sok. Prospektus díj-
mentesen. 522

Bángoek
Panamáék
Manillák

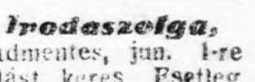
Minden szinten és ki-
vételben, dus választék-
ban. Romániában
a legolcsóbban árúsít
detalban és angroban

HECHT

kalapüzem
CLUJ
C. Reg. Ferdinand 30,
Strada Universității 3.

DEJ

Str. Nicolae Jorga 1.

Prodászelga,
hadmentes, jun. 1-re
állást keres. Esetleg
vendéglőbe is. Cim a
kiadóban.

Két szoba,
konyha, fürdőszo-
bás modern lakást ke-
resek azonnali. Cim
a kiadóban.

Lakást adok egy
szoba takarítása elle-
nében. Kleiané, Király-
u. 43. Ertekezni d. e.
11-ig, d. u. 4-ig.

Két vagy három szo-
bás modern, komplett
lakás butorozva, jun.
1-ől szopt. 1-ig a
centrumban kiadó. -
Cim a kiadóban.

Hunwald

Cluj, Str. Vlahuța
(voit Bolyai-u.) 3.
Telefon 1-47 szám

üvegesiszolda és
tüköryár. Tábla-
üveg raktár és
üvegezési vállalat.
Hibás tükörök újra
foncsorozása

Kiadó

kutorozott szoba a
belvárosban, teljesen
különbejárattal
junius 1-re, esetleg
fürdőszoba és szongora
használati is, két-
három személynek is.
Cim a kiadóban.

Căciulata

radioaktivitású
gyógyviz

Utolérhetően gyógyhatású - sebesülések,
ficamodások, húgycső- (kövek, iszapok), hű-
désék és artritisz - eseteknél.

Szállítunk 1 kgr.-os üvegekben:
A CFR, bármelyik állomásra 25 üveges lád-
ban, postai utánvéttel, 600 leiert.

50 üveges láda 1100 lei, ab állomás Jibica.
Kapható gyógyszerárak és drogeriákban
Kérjen díjmentes prospektust a fürdőintéző-
ségtől: Calimanești, județul Valcea.

Képviselet és raktár

M. ROTHKOPF
Brezoianu 37, Bucuresti

Columbia gramofon
és lemezek

Révész Ernő, Targu-Mures.

Molykár Mártonffy és tűzkár
elleni megóvás a legbiztosabban Testvérek & Co cégnél (Cluj, Piața
Unirii 20.) eszközölhető, ahol betörés ellen is biz-
tosítva van

Az utolsó máglya

Irta Szabó Imre

8

A nagy nyomozás az éjfélt követő néhány órában zajlott le. Francia róplapok után kutattak, de azért héber és spanyol-zsidó könyveket is összededtek, általában minden könyvet és irást, amit találtak, összeharcsoltak a megremült emberek hajlékaiban. Mialatt pedig a titkosrendőrök felzavarták a gettó elöljáróságait, a sikátorok dohos rejtekeiből előkerült a zsidó szegénység. Rakodó-munkások, földalatti kocsmák füstölő kimerült személyzete, gutaitított fiatal koldusok, puposok, teherhordástól meggörcsült mellű házalók, hebegő nyavalygatórosók gomolyogtak a katonák lámpásai körül.

Volt közöttük egy nyugtalan, vizslaképu emberke, minden hangos szóra felszimatolt, a kezét dörzsölgette, ide-oda cikázott, futott a házak alá, ahonnan lehajlászott a titkosrendőrök veszekedése, bebujt a sötét kapudorokba, hogy meghallja, nem mondanak-e olyasmit, amiből üzlet válhatik.

— Chajim, Chajim! — egy ideges hang kiáltotta tompán — Chajim hol vagy? Gyere, lehet keresni!

Chajim kinyitotta a kapu ívét alól és a gomolyog felé ugrándozott.

— Itt vagyok, itt vagyok — jelentette rekedten és kereszte hívóit.

Hosszu nyak markolták át a karját és egy öreg, giries emberke elvonszolta a lámpások fényéből a Tiber felé, amelynek sárga tükrére egy-egy pislogás esett a csillagokból.

— Éa ugy éjlek és a magassághéj ugy segítsen a leányom kiházasításához, amint hogy nagyszerű üzletet tudok! Gyors üzlet, ugy éjlek, ma veszel olesón és holnap tudsz rajta, jó áron. Csak adj valamit az ötletért!

— Bolond ember! Tudnom kell, miről van szó. Lehet, ami neked üzlet, ahhoz én hozzá sem nyulok!

— Hozzányulsz, hozzányulsz! — kapkodott a kis ágens két kezzel, — ha öt markod volna azzal is helynyulnál ebbe a nagyszerű üzletbe. Adj egy sék el! már ezért a fényes gondolatért.

Chajim kivett egy ezüst skudót és a kicsi ember orra alá tartotta:

— Ezt kapod, míhelyt megmondod, mi az üzlet és én rámondok, hogy elfogadom!

— Azután mit kapok?

— Azután már semmit sem kapsz. Azután már csak a szegények kapnak!

— Lásd, én is szegény vagyok, Chajim, igéj még két skudót, ezért a nagyszerű m a s z e m a t e n é r t ! — húzta meg az ajkát.

— Jó, még egyet kapsz! Nincs jogom megvonni a nyomorogótól a kis pénzt. De mondd már végre, miről van szó?

A kis emberke átkarolta az izgatott Chajimot és elvitt. Egy bolt előtt lejárta süllyedtek, ahonnan látni lehetett a két katonát, aki az összeharcsolt könyveket és irásokat őrizte.

— Oda nézz! A két katoná közül az egyiket ismerem. Megyek hozzá, megalkuszom vele, hogy hány ezüstért engedi visszalépni a könyveket. Nem mindet, ne hidd, csak néhányat.

Mohón rámondta a másik:

— A felét!

— Meglehet csinálni, hogy a felét. De vigyáznai kell nagyon, nehogy észrevegyék. Ugy-e megadod a harmadik skudót is?

— Megadom, csak eredi már!

Odasomolygott és hápogva, mindkét hóna alatt testes támadkönyveket hozott vissza.

— Te — susta — arany kell nekik, egy-egy arany, hogy eldughassák és ne csőrömpöljön! Van aranyad? Adj két aranyat, viszem nekik!

Chajim bizalmasan lett.

— Magam megyek hozzájuk és ezzel is többet hozunk. Nem akarok fárasztani.

— Jaj, ne menj — ijedezett a másik — nem akarják, hogy híre menjen ennek a dolognak!

De Chajim nem hagyta eltántorítani magát, oda-ment a katonákhoz, mindegyik kezébe öt-öt ezüstöt nyomott és zavartalanul vitte a könyveket, mialatt a titkosrendőrök a lakásokban „dolgoztak.” A sárgult talmudi disszertációkat, a zsiros imakönyveket, a hitvitázó rópiratokat, otthagya a papíralomban. A szép padovai nyomtatású, sárgabőrbe kötött aranybetűs könyveket azonban megmentette. Letette a fűcsök alá a mélyedésbe, gyorsan zsákot hozott, lefodta, hogy ne lássák pirkadáskor a nagy üzletet. Együtt a másikkal leguggoltak és átvást színléve bevárták, amíg Mario della Erretto fényveres kulaatcsapata a lepedőbe kötött zsákmányt dícsőségesen kivonul a gettóból.

Amikor mindenki bent volt ismét földült otthonában, Chajim társával hazacipelte a megmentett

könyveket, amiket másnap sorra visszavitt tulajdonosaikhoz. Visszaszerzte ezüstjeit és a jó üzleti almon ötször annyit keresett, mint amennyit rakított. A nyereség felét odatette a főbbi mellé a szekrénybe, a másik felét fölvitte az özvegyhez, Ambron Lea anyjához, mondván neki, hogy egy gazdag modern zsidó, akivel együtt kereskedtek, megbizta őt e kis zacskó átadásával.

Egy öreg rokonuk, a gettó legvénebb talmud-oktatója, Ruben Melamed tartózkodott a szobában, valami kis pénzt hozott az özvegynek, akit, amióta kenyérkeresőjét elvesztette, csekély jövedelméből jórészt ő istápol. Chajim kiöntötte előtte a pénzt és az öreg ember szemé megcsillant. Fölemelkedett, a mosdóhoz ment, kezét leöntötte, hogy tisztaságban mondhasa a próféta szavait.

— Épen ma olvastam a gyerekekkel Jézusajás e versét: „Mert ime, sötétség borult a földre és felhők köde vonja be a népeket, de reád fényt hullat az Ur és dícsőségben előtted mutatkozik.” Ma olvastam és látom, hogy beteljesül a próféta jóslata.

Leült, megszámlolta az özvegyvel együtt a pénzt odaforduult Chajimhoz és bucsuzóul mondotta:

— Szólj a modern zsidónak, hogy soha nem éri őt erőszakos halál. Mert ha utána néz, megtalálja a Talmudban, Chaggiga traktátusában, ahol kifejezetten írva van: „Melyik az a jótétemény, amely megvéd az erőszakos haláltól? Ha valaki adakozik, de nem tudja, kinek.”

A fölzaklatott éjszaka elmúlt és az élet folyama a gettóban régi medrében hömpölygött megint. A kis zsidók dolguk után jártak, a nagyok összegyűltek, tanácskoztak, kikkel, mivel lehetne megcsinálni, hogy az erőszakoskodások abbamaradjanak, vagy legalább is lecsökkenjenek. Nemsokára sor kerül zsidók magánjainak elkobzására, a fiatalok elcipölésére és megterítésére. Róma zsidói elszédhetnek majd koldulni a föld minden tájára. Keresse-nek összeköttetést vajon holdogabb országokban élő testvéreikkel? Biztos katasztrófa! Konspirálás az ellenséggel — fogják mondani. Napoleon leggyűlöltebb ellentete Rómának és a zsidókat is ezért gyűlölik a Vatikánban, mert a forradalom a párisi, az elzászi és a németalföldi zsidó páriákból embereket csinált.

— Minden ellenünk — hallatszotti egy bágvadt és bátorítalan hang a tanácstól — egyre szorul a hurok a nyakunk körül. El vagyunk veszve!

— Ha ez a vélekedés lesz urrá fölöttünk, akkor valóban el leszünk veszve — szölt az őz Caddik, aki tartózkodásra és bizakodásra intette a hűveket, leemelt a polcra egy könyvet, belemélt, odament az ablakhoz, hogy meglássa jobban a betéit.

Figyelmeltetés volt arra, hogy a tanácskozás véget ért. Semmi értelme a siránkozásnak!

Lehullott fejjel az emberek elhagyták Caddik házat.

Késő éjszaka két ember előtt ismét megnyílt a gettó bejárója.

A sikátorok között halotti csönd. Egy sóhaj, egy gyermekírás, egy-egy köhögés beteg mellék alól, titokzatosabb sűrűtette ezt a szomorú városrészt.

Sámuel Caddik háza ajtaja nyitva volt. Az egyik ablakból fény derengett, pisllakoló fény. Az öreg tudós könyve fölé görnyedve áll, amikor a két férfi átlépte a küszöböt.

— Vártam az irakat, bár illyenkor egyébként is ébren vagyok!

Letette szemüvegét, ujjait a könyv lapján végighuzta, aikához érintette, lezárta a könyvet és félretette. A szent szövegnek semmi köze ne legyen ahhoz, ami itt tárgyaltni fog profán, talán nem is egészen zsidókhöz méltó dolgokról.

Caddik kezdte:

— Nehogy azt higgye, fötisztelendőséged, hogy mi üzletkedünk az Ambron Lea esetéből. Öszinték kívánunk lenni és megmondjuk, hogy pénz adunk erre a célra, mert bűn lenne, a felkiismeret hiánya, ha egy megmenthető lelket pénz miatt elkarhozni hagynánk. De mondom, mi ezt nem tekintjük olyan közügynek, mint például azt, amikor meg kellett menteni a zsidó hagyomány írásait, a Talmudot és a Kódexeket az előzetéstől.

— Pedig ezt rosszul tettétek — szölt a lelkes. Én azt mondom, hogy az ártatlan ember megmentése mindenekfölött való. A könyv halott, de az ember él és léleklzik, hájában remél, vagy hőiesen, halltmegevetőn kizsabadija magát. Élményei vannak.

— A könyv is él és léleklzik — válaszolt a zsidó, bölcselkedve. Az egyén eltűnik és csak az

marad, amit a könyvben rögzített le egyik kor a másiknak. Jövendő generációk élete és léleklzete, baja és reménye, hősiessége vagyon a könyvekben!

Caddik rahelyezte jobbát az imént lecsukott könyvre és rövid elgondolkozás után folytatta:

— Mindegy nekünk, hogy ki jön. Nekünk Napoleon sem lesz a messiásunk!

Búske-szemrehányón felelt Lékay:

— Nem akarjátok az élő messiást, csak azt, aki ott benn, holt betűk közül fölszalad a fantáziátokba és leszáll a szívetekbe. Majd jön Napoleon és bele fog szállani az izmailokba. A katonái lesztek, én mondom!

A zsidó elmélázott és folytott, néhány pillanatra csend után a beszélgetés más irányt vett:

— Mennyi legyen a pénz?

— Éha választot.

— Ugy vélem, ötezer ezüst tallérra lesz szükség és ezen mindent simán el tudok intézni. A pénzt azonban, míhelyt arra első alkalom lesz, visszadom a községnek.

— A pénz — hangsúlyozta Lékay András is — a gyűlekezet vissza fogja kapni, Senki károsodni nem fog!

Caddik nyugtalanul válaszolt:

— Hiszen nem anyagiakról van itt szó, hanem ezek a sikátor-városnak a nyugalmáról, ahová bennünket beszorítottak és ama városokról, ahol hasonló viszonyok között élünk és mint ketreche zárt vadakkal bálnak velünk. Tartok tőle, hogy ez a pénz még átkot hoz a vadak fejére.

— Az átkot is áldássá változhat — szölt Lékay nyugodtan. Látom, minden aggodástok ellenére, a lelkeitek mélyen cselekedni akartok, mert átértékel az idők parancsát. Az idő most harcot és cselekvést követel.

Több eszmecsere nem volt közöttük. A magyar pap felállott és a könyvek között babélt, mialatt az öreg Caddik és a fiatal Élia egymás között beszélte meg, kinél és hol vehető át a pénz.

Nem történt érzékeny bucsu akkor közöttük, csak a kezfogás volt melegebb és szorosabb, mint egyébkor. A pap és Élia halk szóváltással tárgyalta a csendes utcának a legközelebbi teendőket és a püspöki palota előtt elváltak.

Élia egyedül ment a Tiber felé és a széles kövek hidegen kopogtak lábai alatt.

Előnézhetetlen kíváncsiság elvitte az uccába, ahol a hitvány Dávid Bessia lakott. Letompított gyűlölettel inkább, semmint valami józatos jótevőre gondolt a furcsa kicsiny emberre és nem engedte urra lenni magában a gyilkos érzést, hogy Bessia törbe is csahatja.

Elhúzott Bessia lakása elé és felnézett az emeleti ablakokra, amelyek feketén néztek a fekete világra.

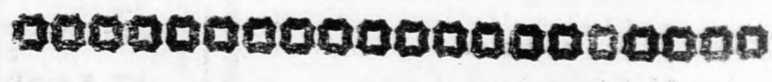
— Ez a fickó — mondotta magában — elveszi a zsidó közöcsö pénzt, elveszi és képes osztozkodni rajta Francesco Vitalival, képes kárörvendőn rhögöni briganti módra, hogy ketten megkopasztozták. Talán arra is képes, hogy elárul engem, meg a magyar papot és vesztünket hozza.

Elfordította fejét a fekete ablaktól és lázas nyugtalansággal ment hazafelé.

Mardosó kétségei közepette a hajnal még ébren talalta. Menjen, keress-e fel a kora reggeli órákban a zsidó közveitőt, aki romlásba viheti nemesak őt magát és Leát, hanem a nemeslelkű magyar papot, drága jó véneit a gettónak és a hullott feji kis zsidókat. Nem intézhetné-e el jobban és egyszerűbben ezt a komplikált ügyet, ha a Tiber egy kavargó helyén elveletné magát az örvénnyel, vagy ha világgá menne?

Lüktető agyában végigvonultak a gyermekévek emlékei, ezek közül makacsul kapaszkodott beléje az a jelenet, amikor egyszer az öreg talmudista, aki héberre oktatta, véres fejjel jött hozzájuk, melcséket léleklzett, bekötötte a sebeit, föllopozta a könyvet és a boldogok nyugalmával tanította. De ő, a gyermek, kíváncsi lett, az agya nem fogott, lázas lekötést érzett, akárcsak most. Fantáziájában fölrajzolódtott megint a bágvadt öreg sebzett homloka és világsan hallia, amikor szölt, okoskodón és tartózkodva.

(Folyt. köv.)

Hirdessen az Uj Keletben

Román angol, francia, német, olasz, csehszlovák stb. fordítások. Levelek (cégeknek hónapra) körvények, periratok, tudományos, műszaki, közgazdasági, iradalmi cikkek stb. Másolások, sokszorosítások. **Dr. Mandel**, Str. Rafiu (volt Kötő-u.) 3. sz. Telefon 831

KIADÓH Str SZERKES Ejjeli ELOFIZET Egesz Felev Nagy Egy h 1928 * 5

A Imponáló gal zajlotta országban. A laszlások. A lepetés mi tartottak, h temény me részt pedig kommunis mára fogja lasztásokon. kezője törte haladó polg sikereket ér a német köz ban való fe politika zav német válasz kar iskolázó a válaszlásó gyűlések ige addig magá nak több n Ez azt jelen polgári nem megvan a n kai meggyöz sálnak pillan gos válaszlá. A hatalma böi sem jele siket, erőszat nálopásokat, mert válaszlá godtan lehet. böi német vá dig a válaszl ter, Keudell, párt egyik ve távoiról sem tudta volna. S igazságtalan lemozóbb erre demzi párt, ter tartozik, a szonvedte a v vádomainak tartani, a ren morzsolódása méltország eg landos revá a konszolidá lesz Európáb. Amilyen m ri baloldal és törese apoly kommunisák rula nem anyagot szolg ismét a reak het Ez mind vöbeli magala válaszlásokon taknak mutat sem provokál azitációjuk a folyt és ha desek és egyé ennek kezden eszben a ka zetiek voltak. A válaszlás szerüleg érez menti helyzet német helpolil amelyben edd részt vettek, e tartbató fenn pártok kénytel cildemokratál nek a baloldal